

Aan de Voorzitter van de Adviesraad
Internationale Vraagstukken
Mr. F. Korthals Altes
Postbus 20061
2500 EB Den Haag

Datum 11 april 2008
Betreft De Financiën van de Europese Unie

Geachte heer Korthals Altes,

Namens het kabinet dank ik de Adviesraad Internationale Vraagstukken (AIV) voor het advies De Financiën van de Europese Unie, dat tot stand is gekomen op eigen initiatief van de Adviesraad. Hierbij zend ik u de reactie van het kabinet op het advies. Een afschrift van deze brief laat ik tevens aan de Voorzitters van de Tweede Kamer en de Eerste Kamer toekomen.

Algemeen

Het kabinet is van mening dat het onderhavige advies een aantal nuttige aanbevelingen bevat om de Europese discussie met betrekking tot de begrotingsevaluatie aan te gaan. Het kabinet vindt het belangrijk dat de discussie over de begroting van de EU wordt gevoerd. Het valt derhalve te loven dat de AIV dit onderwerp heeft opgepakt.

Het kabinet vindt het een goede zaak dat de AIV het advies heeft ingebracht in de internetconsultatie¹ die de Commissie met betrekking tot de EU-begrotingsevaluatie heeft gelanceerd. De kabinetsreactie die nu voor u ligt zal, evenals de bijgevoegde kabinetsreactie op het *consultation paper* ('De begroting hervormen voor een ander Europa'), door het kabinet in de internetconsultatie worden ingebracht.

Uw advies bevat een twintigtal aanbevelingen. Grosso modo bent u van mening dat 'verdere hervormingen van het GLB' en een concentratie van de convergentiesteun op de armere lidstaten het aandeel van GLB- en Cohesieuitgaven zal doen verminderen. Hierdoor wordt 'een verschuiving' van middelen naar onder andere beleid ter versterking van de concurrentiekracht (Lissabon) en het extern beleid mogelijk. Zoals u uit de bijgevoegde kabinetsreactie op het *consultation paper* van de Commissie kunt lezen komt uw advies in grote mate overeen met de kabinetspositie.

Ook de uitgangspunten voor de EU-begrotingsevaluatie vertonen veel overeenkomsten. Het kabinet is van mening dat EU-beleid gebaseerd zou moeten zijn op subsidiariteit, toegevoegde waarde en solidariteit. Bovendien moet EU-beleid efficiënt en effectief uit te voeren zijn. Bij activiteiten met een aantoonbaar grensoverschrijdend karakter, die niet door lidstaten alleen kunnen worden aangepakt en waarbij Europees beleid duidelijke meerwaarde heeft ligt een Europese aanpak voor de hand.

Centraal uitgangspunt

Het centrale uitgangspunt van het kabinet tijdens de EU-begrotingsevaluatie is dat Nederland, voor de periode van de nieuwe meerjarenbegroting na 2013, een brede herziening voorstaat die alle uitgaven en het gehele systeem van eigen middelen dekt. Doel is een fundamentele hervorming en modernisering van de EU-uitgaven en het inkomstensysteem. De herziening van de begroting begint echter bij de hervorming van de uitgaven. Om dit te bereiken is een ambitieuze agenda nodig waarbij controversiële onderwerpen niet uit de weg worden gegaan, te beginnen bij een discussie over beleid, meerwaarde, subsidiariteit en solidariteit. Pas als blijkt dat onvoldoende hervormingen aan de uitgavenkant gerealiseerd kunnen worden, liggen correcties aan de inkomstenkant voor de hand.

Uitgaven

Het kabinet steunt uw aanbevelingen om een groter deel van de EU-begroting te besteden aan kennis en innovatie, met name voor projecten waar sprake is van schaalvoordelen door een Europese aanpak, met kwaliteit als leidend criterium.

Voor verbetering van de concurrentiekracht van de EU is ook goede infrastructuur nodig, zowel met betrekking tot transport als energienetwerken en telecommunicatie. Binnen de EU-begroting zou volgens het kabinet naast Lissabon meer aandacht moeten worden besteed aan klimaat- en energiebeleid, het externe beleid en JBZ.

Het kabinet steunt de AIV-aanbeveling om de cohesie- en structuurmiddelen te beperken tot de minst welvarende EU-lidstaten. Het kabinet deelt ook de aanbeveling om het plafond aan inkomsten per land te handhaven. Volgens het kabinet is er, evenals in uw advies, ook een rol voor de EU weggelegd bij het realiseren van grensoverschrijdende projecten. Dit ter versterking van de groei in economisch verweven grensregio's en voor projecten die gericht zijn op grensoverschrijdende maatschappelijke en sociale vraagstukken.

In uw rapport concludeert u dat er aanleiding is voor een heroriëntatie van het GLB. Het Coalitieakkoord van februari 2007 wijst hierbij volgens u in de juiste richting. Een koppeling van inkomstoeslagen aan maatschappelijke waarden verdient volgens u echter nog een nadere uitwerking.

Het kabinet zal over al deze punten in de loop van dit jaar een notitie op hoofdlijnen naar de Tweede kamer sturen. Het aankomende SER-advies en de reeds ontvangen adviezen van de Raad voor het Landelijk Gebied en het Milieu- en Natuurplanbureau over deze materie bieden voor deze notitie nuttige handvatten.

Eigen middelen

De modernisering van de inkomsten van de Unie moet een essentieel onderdeel zijn in de begrotingsevaluatiediscussie. U constateert een eigenmiddelensysteem dat "ernstig is ontregeld" (door de korting van het VK en de financiering daarvan) en een "*juste-retour*denken dat gemeengoed is geworden".

Het kabinet is met de AIV van mening dat het eigenmiddelensysteem rechtvaardig, transparant en eenvoudig moet zijn, met lage inningskosten. Ook dienen de inkomsten bij voorkeur voorspelbaar te zijn en de uitgaven volledig te dekken. Het kabinet ziet afdracht gebaseerd op relatieve welvaart (het BNI middel) als het meest geschikte middel om de uitgaven van de Unie te financieren. Een dergelijk systeem is transparant, eenvoudig, en bovendien dragen de sterkste schouders de zwaarste lasten.

Waar de mening van het kabinet en uw commissie uiteenlopen is over de langetermijnvisie. U pleit dan voor een eigen Europees eigen middelen systeem gerelateerd aan de BTW. Het kabinet is echter geen voorstander van een Europese belasting, zoals het toewijzen van een deel van de nationale BTW aan de EU. Daarbij gelden de volgende overwegingen:

- Het BNI-middel is billijker dan het BTW-middel. Voor het BTW-middel zijn niet voor niets in het verleden compenserende maatregelen getroffen.
- Een Europese belasting verhoogt wellicht de zichtbaarheid van de kosten van de EU, maar dit betekent niet automatisch een groter draagvlak voor de EU bij de bevolking.
- Fiscale eigen middelen voor de Unie voorkomen niet dat de uitgaven en inkomsten herleid zullen worden tot nationale bijdragen en inkomsten, al was het alleen maar omdat de lidstaten bij vrijwel elke vorm administratieve handelingen moeten verrichten.
- Een ander nadeel van fiscale systemen is dat de inkomsten onzeker zijn terwijl de EU-uitgaven vastliggen. Dit past niet bij het Europese principe dat de inkomsten de jaarlijkse uitgaven geheel moeten dekken.

Het begrip nettopositie

Uw advies stelt kritische kanttekeningen bij de boekhoudkundige definitie² van het begrip nettopositie. Landbouweffingen en invoerrechten zouden volgens u niet nationaal zijn. Het kabinet kijkt hier anders

tegenaan. De economische last van de ingevoerde goederen drukken grotendeels op de economische actoren in ons land. Om die reden is het logisch de invoerrechten mee te rekenen als afdracht aan de Unie.

Nederland is van mening dat de definitie van de nettopositie alle financiële voordelen en nadelen zou moeten omvatten. Dat is immers het meest transparant.

Correctiemechanismen

Het kabinet is van mening dat het huidige compensatiemechanisme aan de inkomstenkant kan verdwijnen zodra er aan de uitgavenkant substantieel hervormd wordt. Er hoeft in dit geval geen sprake te zijn van een correctiemechanisme aan de uitgavenkant. Het kabinet is met u van mening dat de oplossing moet worden gezocht in beleidshervormingen.

Het kabinet heeft met de AIV gemeen dat mocht er sprake blijven van buitensporigheden, correctiemechanismen (helaas) noodzakelijk blijven. U pleit in uw advies voor een correctiemechanisme dat buitensporigheden via de uitgavenkant compenseert. Het kabinet voelt meer voor een correctiemechanisme aan de inkomstenkant, dat wil zeggen via lagere afdrachten aan de EU. Een dergelijk mechanisme leidt niet tot het onnodig rondpompen van geld en tot een meer effectieve en efficiënte besteding van middelen. Er worden met correcties aan de inkomstenkant daarnaast geen extra EU-uitgaven gecreëerd, waardoor anders de vrijheid om de middelen volgens nationale prioriteiten te besteden beperkt wordt. Tenslotte genereert een correctiemechanisme aan de uitgavenkant onnodige extra administratieve druk.

Conclusie

Concluderend stelt het kabinet dat het advies De Financiën van de Europese Unie grotendeels in lijn is met het kabinetsbeleid en een nuttige inbreng voor de verdere discussie vormt. Het kabinet dankt u (nogmaals) voor het advies.

De Staatssecretaris voor Europese Zaken,
Frans Timmermans

¹ Zie http://ec.europa.eu/budget/reform/issues/issues_nl.htm voor de reacties tot nu toe.

² De Nederlandse definitie rekent traditionele eigen middelen (douanerechten en landbouwheffingen) toe aan lidstaten. Daarnaast rekent de Nederlandse definitie de administratieve uitgaven toe aan de lidstaten.